

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_14700

214ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να επιλέξετε και να γράψετε την ορθή απάντηση για καθεμιά από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μονάδες 10)

I. Η μεταφυσική ως κλάδος της φιλοσοφίας έχει ως αντικείμενο:

- α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας
- β. τη γνώση και τη δυνατότητα απόκτησής της
- γ. τις αρχές που πρέπει να ρυθμίζουν τις πράξεις μας

Απάντηση: α. τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας

II. Στους κλάδους της φιλοσοφίας σήμερα δεν ανήκει:

- α. η μεταφυσική
- β. η αξιολογία
- γ. η ψυχολογία

Απάντηση: γ. η ψυχολογία

III. Η μοντέρνα τέχνη δίνει έμφαση:

- α. στην έννοια του «ωραίου»
- β. στην έννοια του «υψηλού»
- γ. στην έννοια της «αυτοαναφορικότητας»

Απάντηση: γ. στην έννοια της «αυτοαναφορικότητας»

IV. Το πολίτευμα στο οποίο οι εκλεγμένοι άρχοντες δεσμεύονται και από την εντολή των ψηφοφόρων και από τις διατάξεις του ισχύοντος συντάγματος καλείται:

- α. θεοκρατία
- β. φιλελεύθερη δημοκρατία
- γ. εθνικοσοσιαλισμός

Απάντηση: β. φιλελεύθερη δημοκρατία

V. Στον συλλογισμό «οι γύπες είναι πουλιά, οι γύπες είναι σαρκοβόρα, άρα μερικά σαρκοβόρα είναι πουλιά» ο «μέσος όρος» είναι:

- α. τα πουλιά
- β. οι γύπες
- γ. τα σαρκοβόρα

Απάντηση: β. οι γύπες

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: αξιολογία, καθολικές έννοιες, ωφελιμισμός.

(μονάδες 15)

Αξιολογία: Βασικός κλάδος φιλοσοφικής αναζήτησης που καλύπτει τους προβληματισμούς της πρακτικής φιλοσοφίας στο σύνολό της. Όταν θέλουμε να βρούμε αρχές που να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και να μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας, ενδιαφερόμαστε για την πρακτική φιλοσοφία, αλλά και την αισθητική. Επειδή στην πρακτική φιλοσοφία μιλάμε για αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε, αυτός ο κλάδος ονομάζεται και αξιολογία.

καθολικές έννοιες: Εκτός από τις έννοιες που δηλώνουν ένα σύνολο ίδιων πραγμάτων (π.χ. "βιβλίο"), έχουμε και έννοιες που δηλώνουν χαρακτηριστικά πραγμάτων. Ο Πλάτωνας διακρίνει τον κόσμο των αισθήσεων και τον κόσμο των ιδεών που με βάση αυτόν προσπαθεί να βρει την καθαρή ουσία. Οι ιδέες προσεγγίζονται μόνο με το νου και είναι αιώνιες, προϋπάρχουν και αποτελούν τις καθарές ουσίες. Διάφορα αντικείμενα έχουν κάποια ιδιότητα. Η ιδιότητα έχει διάφορες διαβαθμίσεις για παράδειγμα κάποια αντικείμενα μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο λευκά, κάποιοι άνθρωποι είναι περισσότερο ή λιγότερο

δίκαιοι. Τα αντικείμενα αλλάζουν όμως η ιδιότητα (λευκό/δικαιοσύνη) μένει πάντα ίδια και αποτελεί την καθαρή ουσία. Όμως η καθαρή ουσία για τον Πλάτωνα προσεγγίζεται μόνο με το νου.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι καθολικές έννοιες δεν είναι πράγματα ξεχωριστά από τα φυσικά φαινόμενα αλλά προκύπτουν από αυτά μέσω της νοητικής αφαίρεσης των επιμέρους ιδιοτήτων τους και τις διατυπώνει ως έννοιες που έχουν καθολική εμβέλεια. Σχηματίζουμε δηλαδή στο νου μας την καθολική έννοια της λευκότητας, όταν δηλαδή από διάφορα λευκά αντικείμενα αφαιρέσουμε όλες τις άλλες ιδιότητες και κρατήσουμε μόνο την ιδιότητα του λευκού. Οι έννοιες αυτές που αποτυπώνουν γενικές ιδιότητες (λευκό/δικαιοσύνη) λόγω της γενικότητά τους προσδίδουν στα πράγματα νόημα αναγνωρίσιμο από όλους.

ωφελιμισμός: Σύμφωνα με τον ωφελιμισμό, ιδρυτές του οποίου θεωρούνται ο Τζέρεμι Μπένθαμ και ο Τζον Στιούαρτ Μιλ (19ος αιώνας), σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. Και λέγοντας “ωφέλεια” οι περισσότεροι από αυτούς τους φιλοσόφους έχουν στο μυαλό τους την ευτυχία ή έστω την ικανοποίηση αυτών που θα καρπωθούν τα αποτελέσματα των πράξεών μας. Εδώ πρέπει να προσέξουμε ότι η σημασία της λέξης “ωφελιμισμός” είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη που έχει αποκτήσει η λέξη στην καθημερινή μας ζωή, όπου η σημασία της φαίνεται να περιορίζεται στην εγωιστική επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος του καθενός και όχι της ωφέλειας του μεγαλύτερου κατά το δυνατόν αριθμού ανθρώπων.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Να υποστηρίξετε την άποψη ότι τα μεταφυσικά προβλήματα δεν είναι ψευδοπροβλήματα, όπως ισχυρίζονται κάποιοι.

(μονάδες 12)

Τα μεταφυσικά προβλήματα δεν είναι ψευδοπροβλήματα. Η μεταφυσική εκφράζει τη συνολική θεώρηση της πραγματικότητας και ασχολείται με πραγματικά προβλήματα, τα οποία δεν είναι εμπειρικά. Θέτει γενικά ερωτήματα για την ουσία της ύπαρξης, αντιμετωπίζει προβλήματα που δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά από την επιστήμη και βρίσκονται πέρα από τα όρια της φυσικής.

2β. Έχει ειπωθεί ότι η σύγχρονη τέχνη είναι «η τέχνη του άσχημου». Συμφωνείτε με αυτή την άποψη; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 13)

Η σύγχρονη τέχνη δεν επιδιώκει την πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας, πραγματώνεται μέσα από την ελεύθερη φαντασία του καλλιτέχνη και στοχεύει στην αξιοποίηση των δημιουργικών δυνάμεων και στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του υποσυνειδήτου. Ο καλλιτέχνης αξιοποιεί τις καθημερινές κοινωνικές καταστάσεις τις οποίες παρουσιάζει με τον ιδιαίτερο τρόπο του, με τους περίεργους συνδυασμούς υλικών στη ζωγραφική, με τον άναρχο, χωρίς ομοιοκαταληξία στίχο στην ποίηση, με την απουσία συνοχής στο θέατρο. Οι τρόποι αυτοί μπορεί να μην είναι συνηθισμένοι με ό,τι θεωρείται παραδοσιακά ωραίο, όμως η αισθητική αξία, το ωραίο που εκφράζουν και αναδεικνύουν είναι η ιδιαιτερότητα με την οποία παρουσιάζουν τα έργα τους και το κέντρισμα της σκέψης που προκαλούν. Ο δημιουργός στοχεύει να προβληματίσει τους δέκτες του και να αφυπνίσει τη συνείδησή τους.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού